

Samen verantwoordelijk

hoofdpijnen
uit het
CDA-verkiezingsprogramma
1977-1981
"Niet bij brood alleen"

CDA christen
democratisch
appèl

Het verkiezingsprogram van het CDA telt 68 pagina's. Dit program wordt in deze brochure in hoofdlijnen weergegeven.

*Het motto van ons program luidt: "**niet bij brood alleen**". De vraag naar ons dagelijks brood is namelijk wel belangrijk, maar het CDA meent, dat een politieke partij op méér dingen moet letten. Onze manier van leven en van omgaan met andere mensen mag niet alleen op onze eigen belangen zijn afgestemd. Op deze aarde zijn wij **samen verantwoordelijk**. Dat is dan ook het verkiezings-thema van het CDA.*

Wie het volledige program wil bestellen, kan dit doen door f 4,— per exemplaar over te maken op gironummer 15008 t.n.v. Verkiezingsfonds CDA te Den Haag.

Op dit gironummer zijn bijdragen ter ondersteuning van de verkiezingscampagne uiteraard ook van harte welkom.

De hoogste tijd

Het is tijd dat we wakker worden. Wakker uit de droom van ieder jaar meer en ieder jaar beter. We moeten terug naar de werkelijkheid. We zijn te ver doorgedraafd in de richting van houden wat we hebben en pakken wat we kunnen krijgen. Daar zijn grenzen aan gesteld. De grens van de economie: we kunnen niet meer opmaken dan er is. En de grens van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid: we leven niet alleen om te vechten voor een groter deel van de koek en om die plak dan ook meteen maar op te maken.

Een andere samenleving. Daaraan bouwen we niet mee, als we onze zinnen blijven zetten op geld en andere dingen, die alleen maar aan onszelf en ons gezin ten goede komen. Het gaat in de maatschappij al te veel hard tegen hard. Eigen belang krijgt de overhand; onze groep moet méér hebben dan andere groepen.

Eind van het liedje is, dat we niet tevredener zijn geworden, maar wel wantrouwiger en afgunstiger. Mensen die het toch al moeilijk hebben, trekken weer aan het kortste eind; de sterken strijken de buit op.

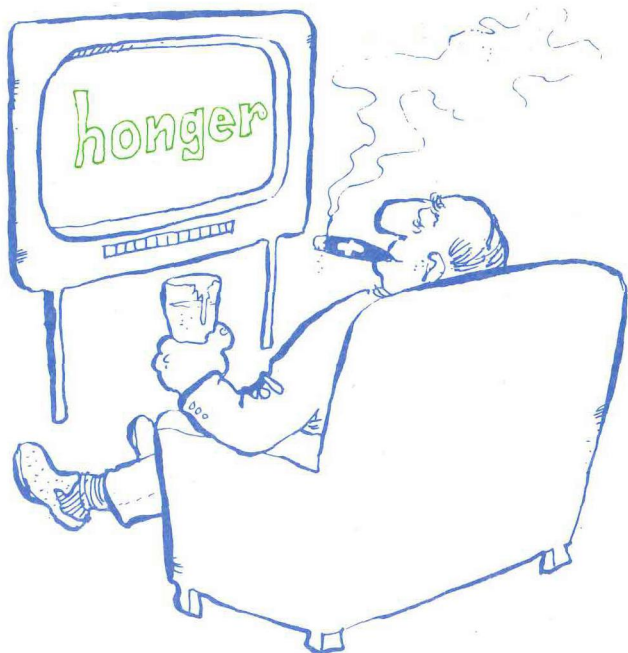
Een paradijs op aarde kunnen we niet bouwen. Zekerheden, die wij dachten te hebben, glippen als zand tussen onze vingers weg. Vandaag kan onze buurman zonder werk komen te zitten; wie weet is het morgen onze beurt. Of is uw beurt al geweest? Er lopen al zoveel mensen rond zonder vast doel, omdat hun baan is weggefallen.

Natuurlijk, het is prachtig dat de sociale voorzieningen in ons land tot de beste van de wereld behoren. En dat werklozen dus verzekerd zijn van een uitkering. Maar meer dan een noodoplossing is het niet en mag het ook nooit worden. Voor de *echte* oplossing moeten wij samen verantwoordelijkheid aanvaarden. Dan alleen wordt het mogelijk, dat de werklozen van nu weer zinvol aan de slag kunnen gaan.

Samen verantwoordelijk

Wij hebben onvrede met de huidige wereld. Wij hebben onvrede met die kille en harde maatschappij. Een maatschappij, die jonge mensen te weinig kansen geeft en ouderen wegbergt in tehuizen.

Avond na avond kijken we vanuit onze makkelijke tv-stoel

naar de ellende in de arme landen. Je moet wel keihard zijn om geen gevoel van machteloosheid te krijgen: wat zit er nog een hoop verkeerts in onze samenleving!

Wat kun je als enkeling daarin veranderen? Een grootje uitschrijven is al een daad van medemenselijkheid. Maar we kunnen niet in ons eentje de zorgen van de hele wereld dragen. *Samen* proberen er iets beters van te maken, biedt al veel meer mogelijkheden. We moeten daar dan wel bewust voor kiezen en we moeten ons daarbij een taak stellen.

Bewust kiezen wil zeggen: niet alleen aan onze eigen boterham-met-beleg denken, maar ons *mede-verantwoordelijk* weten voor wat er met de wereld en met de schepping gebeurt.

Die taak is ons al eeuwen geleden gewezen in het Evangelie. Aan ons de plicht een eigentijdse oplossing te vinden voor "het voeden van de hongerigen, het kleden van de naakten, het bezoeken van de gevangenen en de vreemdelingen".

Het CDA

Het Christen-Democratisch Appèl laat zich leiden door het Evangelie, dat oproept tot het dienen van God en de medemens. Het CDA weet natuurlijk ook wel, dat het bij de praktische uitvoering van zijn program op alle mogelijke manieren kan falen.

Samen verantwoordelijk. Het CDA gaat ervan uit, dat dit besef de drijfveer kan zijn om tot een rechtvaardiger en veiliger samenleving te komen. Een samenleving, waarin de mondigheid en volwassenheid van alle mensen zo goed mogelijk tot hun recht komen.

Die gezamenlijke verantwoordelijkheid mogen we niet afschuiven. Niet naar de overheid en ook niet naar andere machtsblokken. Het CDA is tegen iedere samenballing van macht, bij welke groep dan ook. We zijn *samen* verantwoordelijk.

Het CDA kiest ondubbelzinnig voor de democratische staatsvorm, zoals we die nu in Nederland hebben. Dit stelsel biedt ons de beste kansen onze verantwoordelijkheid waar te maken.

Hoofdpijnen

De samenleving, waarnaar het CDA streeft, kan niet van de ene op de andere dag werkelijkheid worden. Daarvoor zullen — langs de weg van geleidelijkheid — ontzaglijk veel problemen tot een oplossing moeten worden gebracht. Het Verkiezingsprogram 1977-1981, waarin een groot aantal wensen van het CDA is neergelegd, telt dan ook vele bladzijden.

Deze brochure bevat de hoofdpijnen uit dat CDA-program. Het gaat daarbij om vier groepen problemen, waarop het CDA een antwoord wil geven:

- *de Nederlandse samenleving*, met gelijke mogelijkheden, vrijheden, rechten en plichten voor alle mensen;
- *de grenzen aan onze economische groei*;
- *de overheid*, die de samenleving zo rechtvaardig mogelijk moet dienen;
- *onze solidariteit met andere volkeren*, in het bijzonder met de armen in de wereld, waarvoor wij medeverantwoordelijk willen zijn.

Mensen leven samen

Het CDA vraagt aandacht voor de noden en behoeften van vele groepen mensen in ons land. Want wij schieten nog zoveel tekort tegenover bijvoorbeeld zieken, gehandicapten en bejaarden. Zij hebben net zo goed recht op een eigen privé-leven. Maar ze hebben ook recht op onze hulp. De overheid moet daarom meer mogelijkheden bieden voor *hulpverlening door vrijwilligers*. Toch kan ook de "onpersoonlijke hulp" van wet en overheidsmaatregelen nog beter georganiseerd worden. Vooral om deze zwakke groepen te beschermen tegen de vaak liefdeloze behandeling door de maatschappij.

Speciaal wat de *bejaarden* betreft, vindt het CDA, dat zij gelegenheid moeten hebben om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven.

De overheid moet ook bijzondere aandacht schenken aan de *alleenstaanden*, met of zonder kinderen, en aan degenen die samenwonen. Het CDA neemt het op voor de *jongeren*. Zij moeten veel meer dan nu het geval is, een inbreng kunnen leveren in het speciaal voor hen bestemde overheidsbeleid.

Op het terrein van de *geestelijke gezondheidszorg* is nog veel te doen. Denk maar aan onze slechte leef-, eet- en drinkgewoonten, aan de verslaving aan alcohol, tabak en drugs, en aan het toenemend gebruik van kalmerings- en slaapmiddelen. De overheid moet op dat gebied meer aan onderzoek en voorlichting doen.

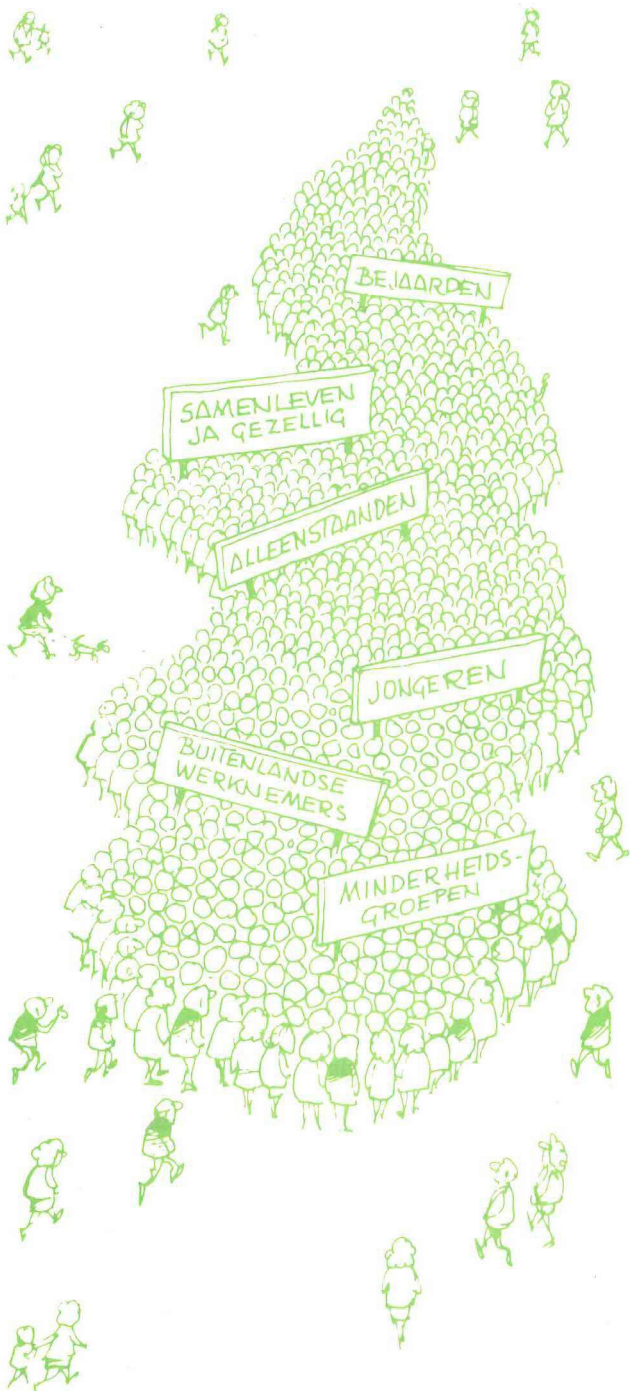
Voor verslaafden aan soft en hard drugs moet een betere opvang in speciale klinieken tot stand komen.

Ons land heeft de traditie een vluchthaven te zijn voor buitenlanders, die in strijd met de rechten van de mens worden vervolgd of worden gediscrimineerd. Wij zullen die traditie volledig moeten handhaven.

Het CDA wil ook dat *buitenlandse werknemers* op voet van gelijkheid met Nederlandse werknemers worden behandeld. Verder verdienen *minderheidsgroepen*, waartoe ook Surinaamse Nederlanders en Zuid-Molukkers behoren, voortdurend onze aandacht.

Bestuur dichterbij de mensen

Ons uitgangspunt "samen verantwoordelijk" betekent ook, dat iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid moet

kunnen waarmaken. In het bestuur van de stad en van het land wil dit zeggen, dat meer mogelijkheden voor *inspraak* moeten worden geschapen. Aan de andere kant vragen wij van de bestuurders dan ook *verantwoording in het openbaar*.

Want de overheid is er ten dienste van ons allemaal; wij zijn er niet om de overheid een plezier te doen. Door de stelling van het CDA is daarom de staat te vermensen in plaats van de mens te "verstatelijken". Door inspraak van de burgers en door openbaarheid van het bestuur zullen de mensen in beginsel alle vormen van bestuurlijke besluitvorming moeten kunnen beïnvloeden. Daarvoor is nodig, dat het bestuur zo dicht mogelijk bij de mensen wordt gebracht. Dus: niet het onnodig onttrekken van taken aan de gemeente, maar juist overheidstaken herverdelen. Zodat de gemeenten meer zelfstandig beslissingen kunnen nemen. Het resultaat is, dat de verantwoordelijkheid op de schouders komt te rusten, waar men die dragen kan.

Dienstbare overheid

Er zijn vele gebieden, waarop de overheid kan bewijzen dat zij er is ten dienste van de mensen. Enkele voorbeelden:

- het aanmoedigen van actieve deelname aan kunstbeoefening door amateurs;
- een betere spreiding van musea;
- het stimuleren van recreatieve sportbeoefening en daaraan gekoppeld: het tegengaan van verzieking door-geld en verruwing van de sport;
- het beschermen van de mensen tegen misleidende reclame;
- het bijdragen aan het behoud van een vrije en veelsoortige pers, alsmede het stimuleren van regionale en lokale omroepen;
- het verbieden van het opdringen en ongevraagd thuisbezorgen van pornografie.

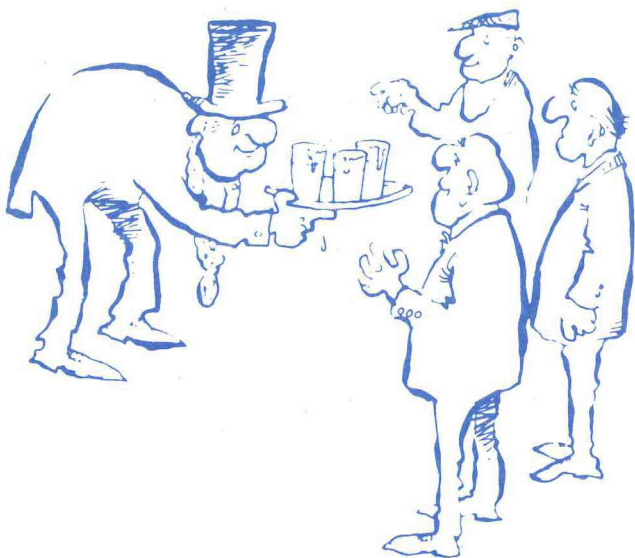
Op het gebied van de *volksgezondheid* kan de overheid haar dienstbaarheid aan het volk bewijzen, door sterk de nadruk te leggen op verlaging van de kosten van medische zorg. Daarnaast is het een taak van de overheid te zorgen voor goede gezondheidsvoorlichting en -opvoeding.

Het CDA vindt *stadsvernieuwing en krotopruiming* zo

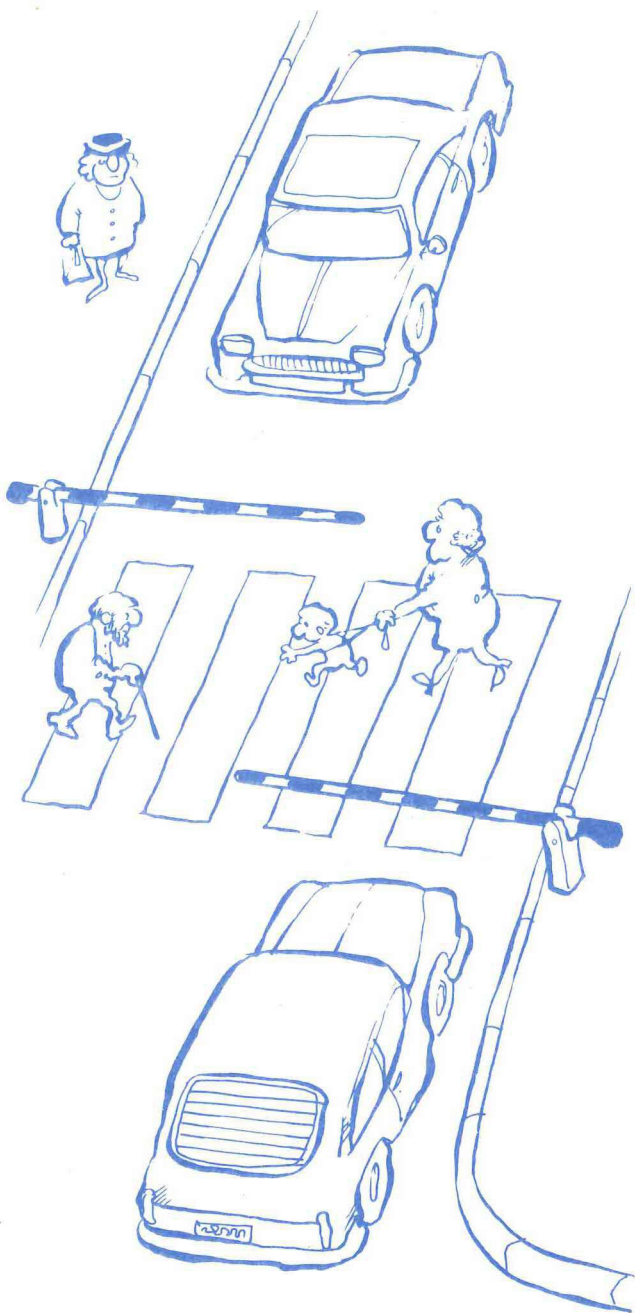
belangrijke zaak, dat het één van de weinige punten in het program is, waarvoor méér geld wordt uitgetrokken. Verder moet de overheid het eigen woningbezit stimuleren. En vooral ook veel zorg besteden aan goede en betaalbare huisvesting voor mensen met lage inkomens, gehandicapten, alleenstaanden en buitenlandse werknemers.

Wat de *ruimtelijke ordening* betreft, staat bij het CDA voorop, dat deze er is terwille van de samenleving. Ruimtelijke ordening mag dus geen aangelegenheid zijn van alleen maar boekenwijsheid.

de overheid
is er voor u!

Ten aanzien van het verkeer staat bij het CDA de veiligheid bovenaan de wensenlijst. Daarom: verkeersopvoeding op zoveel mogelijk scholen, extra aandacht voor voetgangers en fietsers, handhaving van maximumsnelheden, verplichte autokeuring en invoering van "woonerven". Dat alles moet onderdeel vormen van een meerjarenplan voor de *verkeersveiligheid*. Het CDA heeft ook voorkeur voor het verbeteren van bestaande wegen in plaats van het aanleggen van nieuwe wegen. Wel moeten er meer fietspaden komen.

Als verantwoordelijke mensen treden wij de problemen van de samenleving tegemoet. In die gedachte past het standpunt van het CDA, dat het redelijk is voor eigen vrijheid ook eigen offers te brengen. Dat geldt op het gebied van de huisvesting, de sociale zekerheid en de volksgezondheid. En ook ten opzichte van het deelnemen aan recreatieve, sociaal-culturele en sportvoorzieningen.

Bescherming van menselijk leven

In toenemende mate voelen mensen in ons land zich bedreigd in hun *veiligheid*. Hoewel de oorzaken daarvan dieper kunnen liggen, heeft toch ook de overheid hier een taak. Want iedereen in Nederland moet zich veilig kunnen weten en in zijn levensmogelijkheden beschermd. Daarom is voorrang nodig voor de verbetering en versterking van het politie-apparaat. Daarnaast moet de overheid meer zorg besteden aan de slachtoffers van de misdaad.

Het streven naar bescherming van de mens dient zich ook uit te strekken tot het ongebornen leven. Het CDA stelt aan zwangerschapsonderbreking dan ook zeer strikte voorwaarden. *Abortus* mag door een arts alléén worden toegepast in gevallen, waarin voortzetting van de zwangerschap een ernstige bedreiging vormt voor de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw.

Het CDA wil dat er meer mogelijkheden komen om de vrouw te helpen vóór en ná de beslissing om een abortus wèl of niet uit te voeren.

Het spreekt in dit verband haast voor zich, dat het CDA van mening is, dat er betere voorlichting over het voorkómen van zwangerschap gegeven dient te worden.

Vorming tot verantwoordelijkheid

In het program van het CDA is een belangrijke plaats ingeruimd voor het door de overheid te voeren beleid be-

treffende de *emancipatie van de vrouw*. Dit beleid moet naar de mening van het CDA op ministerieel niveau worden gecoördineerd.

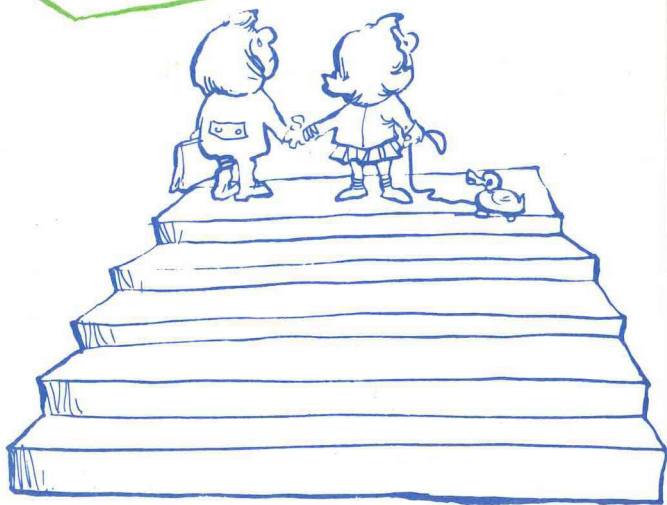
Gelijke kansen voor man en vrouw. Dit betekent bijvoorbeeld, dat de overheid experimenten met part-time wer

en tweelingbanen actief moet steunen. Verder moet een echtpaar kunnen kiezen of de man dan wel de vrouw als kostwinner wordt aangemerkt.

Emancipatie begint eigenlijk in het onderwijs. Jongen en meisjes krijgen op school nog veel te veel hun latere rol in de maatschappij opgelegd. Daarom moet bij de leerkrachten en het begrip voor de emancipatie worden bevorderd. Zij zullen dan hun leerlingen beter kunnen helpen de "rolbeelden" bij de studiekeuze te vergeten.

Op weg naar de door het CDA gewenste verantwoordelijke samenleving vervult het onderwijs een zeer belangrijke rol. Want onderwijs behoort vorming te zijn en verantwoordelijkheid te zijn. Voorwaarde daarvoor is de *vrijheid van onderwijs*, die dan ook in geen enkel opzicht mag worden aangetast.

Enkele punten uit het onderwijs-hoofdstuk in het CDA-program:

- bevordering van de integratie van kleuter- en basisonderwijs;
- geleidelijke verlaging van de leerlingenschaal tot maximaal 30 kinderen per klas;
- een nieuwe opleiding voor leerkrachten van 4 tot 11 à 12 jarige kinderen;
- experimenten met een driejarige middenschool voor 11 tot 13 à 14 jarigen;
- handhaving van het voortgezet onderwijs in zijn huidige vorm;
- onderzoek naar de mogelijkheden van vervolglagerberoepsonderwijs om het vakmanschap van de leerlingen te verhogen;
- geleidelijke vervanging van onderwijs en vorming voor werkende jongeren door participatie-onderwijs bij bestaande beroeps-opleidingen;
- onderlinge afstemming van hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, ieder met behoud van hun eigen karakter;
- invoering en uitwerking van de Wet herstructurering en de Wet universitaire bestuurshervorming in het wetenschappelijk onderwijs;
- onderzoek en experimenten met "wederkerend" onderwijs; d.w.z. dat men na zijn opleiding gelegenheid krijgt tot verdere vorming en nascholing. Daarbij krijgen voorrang de mensen, die weinig onderwijskansen hebben gehad in hun jeugd.

Groei binnen grenzen

Jarenlang hebben wij ons gedragen of het niet op kon. Of het steeds verder groeien van onze welstand en van de techniek het hoogste doel in de samenleving zijn. Maar de schaarste aan grondstoffen, energie en ruimte, waar wij ons de laatste jaren bewust van zijn geworden, zetten een rem op deze ongebreidelde groei. Wij zullen er daarom scherp op moeten letten, dat het bedrijfsleven onze schaarse middelen zo goed mogelijk beheert.

Het CDA blijft daarbij onverkort voorstander van een verantwoorde en maatschappelijk aanvaardbare *ondernemingsgewijze produktie*. In dit verband is ook van groot belang, dat het overheidsbeleid wordt gericht op bevordering van de levenskracht van het midden- en kleinbedrijf.

Groei binnen grenzen. Dit uitgangspunt vraagt in het bijzonder onze aandacht voor het milieu en voor onze natuurlijke omgeving. Het *milieubeheer* zal internationaal krachtig moeten worden aangepakt, bijvoorbeeld ten aanzien van de vervuiling van de Rijn en van de zeeën. In eigen land dient de overheid een scherp-kritisch beleid te voeren bij het uitgeven van vergunningen en bij het tegengaan van milieuverontreiniging. Een goede voorlichting op dit terrein moet hiermee hand in hand gaan.

Het behoud van *natuur- en landschapsschoon* is een eis van hoge orde. Daarom vraagt het CDA bijvoorbeeld de totstandbrenging van nationale parken, het behoud van waardevolle cultuurlandschappen en de instandhouding van de Waddenzee als natuurgebied van internationale betekenis.

Groei binnen grenzen. Dat wil ook zeggen, dat de milieuzorg eisen stelt aan het op de markt brengen van producten, bijvoorbeeld ten aanzien van veiligheid, milieubelasting en energieverbruik. De overheid moet daarom het

werk van de *consumenten-organisaties* ondersteunen. Deze organisaties kunnen dan op hun beurt zorgen voor goede voorlichting aan de consument (wij allemaal dus). Dit alles met het doel: meer begrip bij te brengen voor de kwaliteit en de "milieuvriendelijkheid" van artikelen.

Medezeggenschap en overleg

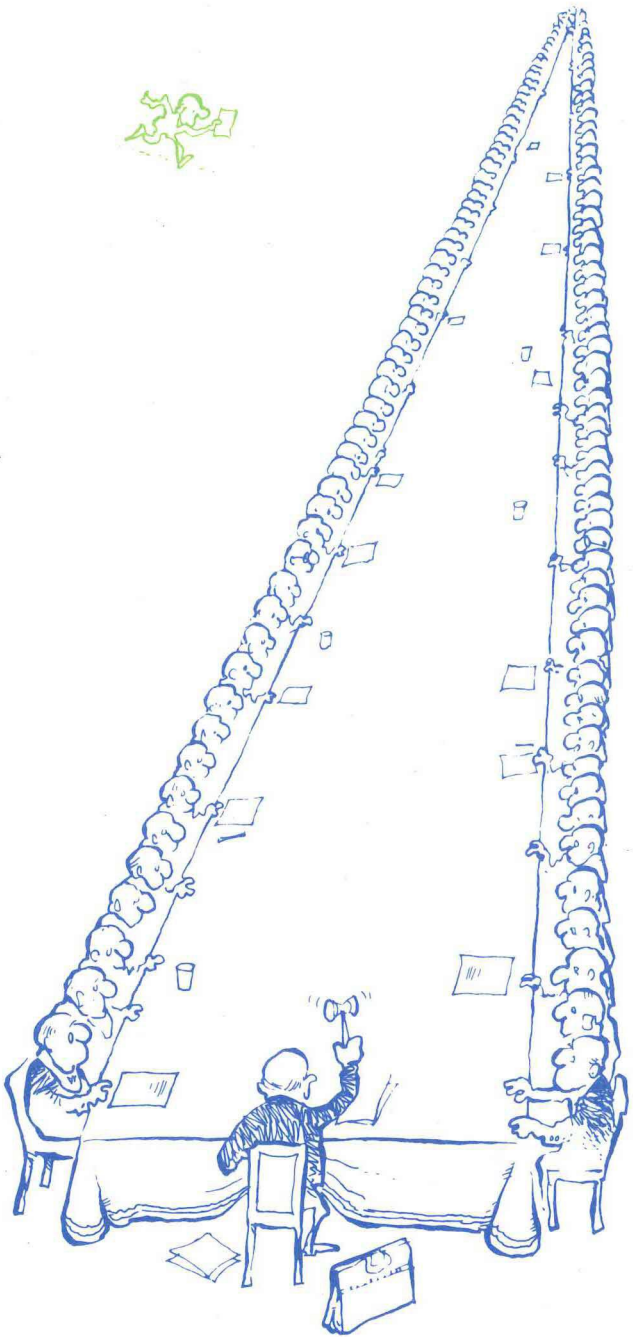
Samen verantwoordelijk — ons richtsnoer voor een nieuwe samenleving — heeft ook zijn betekenis voor het bedrijfsleven. Het houdt het zoeken in naar nieuwe vormen van *medezeggenschap*, uitgaande van een gezamenlijk aanvaarde verantwoordelijkheid.

Het CDA wil die samenwerkingsgedachte tot uitdrukking gebracht zien in:

- een wettelijke regeling ter bevordering van het werko-verleg en de behandeling van klachten in onderne-mingen;
- aangepaste vormen van medezeggenschap in kleine ondernemingen met minder dan 100 personeelsle-den;
- gezamenlijk overleg tussen ondernemingsleiding en de gekozen vertegenwoordigers van de werknemers over beslissingen, waarop die vertegenwoordigers volgens de wet invloed hebben;
- de samenstelling van de Raad van Commissarissen: $\frac{1}{3}$ deel van de raad wordt gekozen door de werknemers, $\frac{1}{3}$ deel door de aandeelhouders en $\frac{1}{3}$ deel door de ge-kozen commissarissen gezamenlijk.

Het CDA stelt grenzen aan de economische groei. Maar het is wèl van zeer veel belang — met name voor de werk-gelegenheid — dat de structuur van onze economie wordt versterkt. De overheid moet daarom zorgen voor een goed investeringsklimaat. Want dat leidt tot nieuwe arbeids-plaatsen voor morgen.

Sterke bedrijfstakken moeten zich kunnen ontwikkelen; de zwakkeren hebben steun nodig voor hun ontplooiing. Daar heeft de overheid ook mee te maken. Binnen de bedrijfs-takken zullen *overlegorganen van werkgevers en werk-nemers* moeten worden opgericht. Deze overlegorganen treden op als verantwoordelijke medespelers en tegen-spelers van de overheid. Daarbij denkt het CDA vooral aan

het vaststellen van de verdere ontwikkeling van de verschillende takken van het bedrijfsleven.

Het is wel weer de taak van de overheid om de regionale economische ontwikkeling krachtig te bevorderen.

Midden- en kleinbedrijf

Het CDA hecht veel waarde aan een gezond midden- en kleinbedrijf. In het verkiezingsprogram wordt een aantal maatregelen en beleidsvoornemens opgesomd, die daartoe moeten bijdragen.

Zo vindt het CDA bijvoorbeeld, dat het beleid voor *zelfstandigen* gericht moet worden op sociale zekerheid. Ook moeten zij in ieder geval een inkomen kunnen verwerven, dat gelijkwaardig is aan dat van werknemers. Bij het belastingbeleid dient daarmee rekening te worden gehouden.

Verder wil het CDA, dat het midden- en kleinbedrijf door de overheid terzijde wordt gestaan met:

- advies, onderzoek en bedrijfsontwikkelingshulp;
- verruiming van de garantiekrediet-mogelijkheden;
- systematisch structuuronderzoek per bedrijfstak en per regio;
- de oprichting van regionale dienstencentra voor o.a. sociale begeleiding;
- het eventueel voorschrijven van minimum-prijzen;
- het tegengaan van prijsdiscriminatie.

Voor de *land- en tuinbouw* en voor de *visserij* is vooral het beleid in Europees verband van belang. Wat de Nederlandse overheid betreft, moet het beleid naar de mening van het CDA gericht zijn op het behoud van de concurrentiekracht van de Nederlandse agrarische bedrijven en de Nederlandse visserij.

Werkgelegenheid

Het scheppen en behouden van werkgelegenheid staat centraal in het CDA-program:

"Ieder mens, jong en oud, man en vrouw, moet in staat worden gesteld in zijn onderhoud te voorzien

door arbeid, die is afgestemd op de persoonlijke en maatschappelijke behoeften en mogelijkheden”.

Een aantal beleidspunten van de overheid, dat aan deze doelstelling moet bijdragen, is al opgesomd op de voorgaande pagina's van deze brochure. Het gaat daarbij onder andere om onderwijs, verdere scholing, gelijkwaardigheid van man en vrouw, en een levensvatbaar midden- en kleinbedrijf.

Speciaal voor de ontwikkeling van jongeren is het funest, als zij niet zinvol bezig kunnen zijn. Daarom wil het CDA voorrang geven aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Nagegaan dient te worden of de capaciteit van het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs, meer dan tot nu toe het geval is, afgestemd moet worden op de te verwachten arbeidsmogelijkheden.

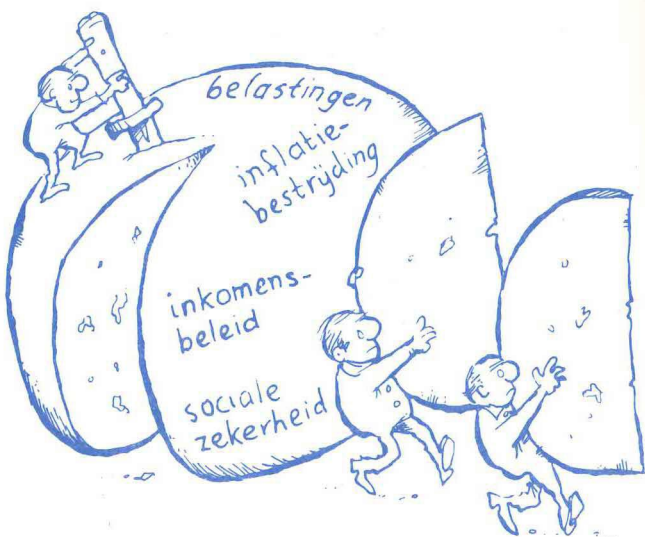
Nieuwe zinvolle werkgelegenheid kan worden geschapen door snel over te gaan tot uitvoering van openbare werken-programma's. Dat geldt met name voor nationale programma's op het vlak van de milieuzuivering, de energiebesparing en het opnieuw gebruiken van grondstoffen. Verder kan de stadsvernieuwing hieraan een bijdrage leveren.

Uitvoering van de CDA-verlangens zal er toe bijdragen, dat de werkloosheid met kracht wordt teruggedrongen.

Rechtvaardige verdeling

De CDA-eis van rechtvaardige verdeling van lasten laat zich in een aantal kernpunten samenvatten:

- *Inflatiebestrijding.* De stijging van de inflatie moet tot beneden 5% worden teruggedrukt. Er moet een eind komen aan het doorschuiven van prijsstijgingen naar andere groepen; iedereen betaalt daardoor meer en krijgt steeds minder.
- *Inkomensbeleid.* Dit beleid omvat alle inkomensgroepen, dus ook beoefenaren van vrije beroepen. Voorop staat de wenselijkheid om tot een matiging van de bestaande inkomensgroei te komen; de laagste inkomens worden daarbij ontzien. De kinderaftrek bij de inkomstenbelasting kan worden afgeschaft; de kinderbijslag moet gehandhaafd blijven, evenals een belastingvrij bedrag per kind in het belastingtarief.

- *Sociale zekerheid.* Het stelsel van sociale voorzieningen moet op de helling; de werkelijk zwakken in de samenleving moeten ook hier worden ontzien. Misbruik en oneigenlijk gebruik zullen worden tegengegaan. Het CDA strijdt voor waardevastheid van alle uitkeringen.
- *Belastingen.* Vereenvoudiging van het belastingstelsel is noodzakelijk. Aanpassing van de belastingen aan de gevolgen van de inflatie is rechtvaardig. "Zwart geld" moet worden opgespoord en beunhazerij wordt bestreden. Het eigen woningbezit wordt ook door de belasting gestimuleerd (aftrek hypotheekrente, aftrek onderhoudskosten). De posities van de thuiswerkende gehuwde vrouw en van onvolledige gezinnen verdienen extra aandacht. De belastingvrije voet in de vermogensbelasting wordt verhoogd.
- *Bezuiniging overheidssector.* In het belang van de werkgelegenheid zullen de uitgaven van de overheid

en de uitgaven voor de sociale zekerheid nog sterker moeten worden omgebogen dan nu al gebeurt. Het CDA stelt, dat de stijging van deze uitgaven rond 1980/1981 dient te zijn teruggebracht tot 0,6 à 0,7% per jaar (in procenten van het nationaal inkomen).

Verantwoordelijk voor de wereld

De ontwikkelingssamenwerking is voor het CDA een zeer wezenlijk deel van het voorgestane beleid. Wij houden dan ook vast aan tenminste de bereikte 1½% van het netto nationaal produkt als bijdrage van het Nederlandse volk. Op die post mag absoluut niet bezuinigd worden.

De hulp, die ons land geeft, zal met name gericht moeten zijn op de landen

- die een hoge plaats geven aan verbetering van de levensomstandigheden van de allerarmsten,
- die een relatief laag inkomen per inwoner hebben,
- die ernst maken met het eerbiedigen van de rechten van de mens.

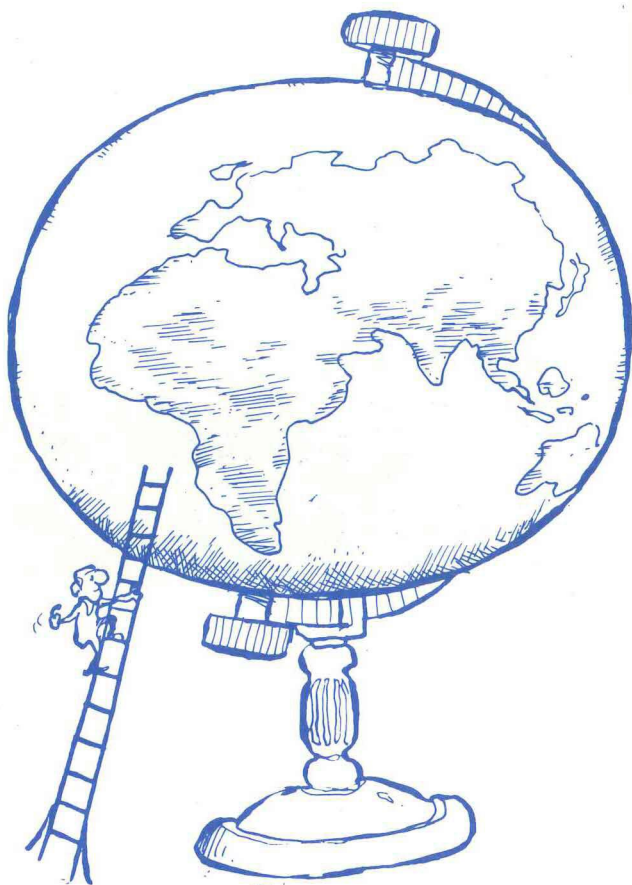
In economisch opzicht streeft het CDA naar gelijkwaardigheid van alle landen. Bijvoorbeeld op het gebied van de wereldhandel (grondstoffenprijzen!), het internationale geldwezen en de industriële produktie. In plaats van het Europese voedseloverschottenbeleid moet een wereldvoedselbeleid komen.

Het CDA bepleit blijvende, actieve steun aan het werk van de *Verenigde Naties* in al zijn verscheidenheid.

De twee voornaamste invalshoeken van onze *buitenlandse politiek* blijven:

- het vestigen en versterken van een internationale rechtsorde;
- solidariteit met mensen en volken, die verdrukt worden, armoede lijden of op andere wijze een duidelijke achterstand hebben.

Voor de oplossing van de grote problemen van werkloosheid en inflatie is samenwerking tussen de landen van Eu-

ropa noodzakelijk. De totstandkoming van de Europese Unie wordt bevorderd. En dat onder de democratische controle van het Europese Parlement.

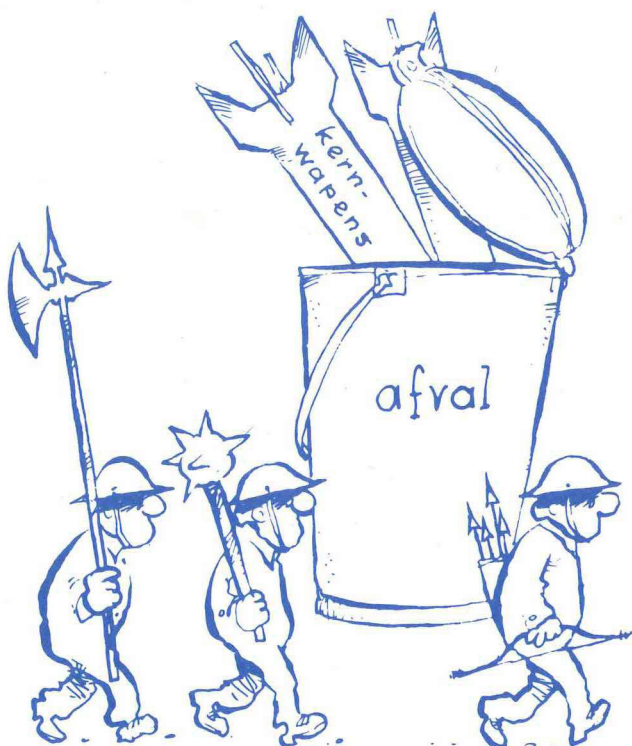
De Europese christen-democraten zullen zich inzetten voor het doen slagen van de rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement.

Aan het streven naar onafhankelijkheid van de *Nederlandse Antillen* zal het CDA medewerking verlenen.

Verdediging en ontwapening

We zijn nog mijlenver verwijderd van een "samen verantwoordelijk" op wereldschaal.

Bewapening is in onze wereld van vandaag helaas nog

nodig. De moderne bewapenings-wedloop vervult ons echter met afschuw. Vooral gezien de vernietigingskracht, die deze wapens in zich bergen. En de techniek gaat verder Het wapentuig bereikt een perfectionering, die de schepping als zodanig zelfs bedreigt. Daarom mag in zo'n bewapening niet worden berust! De overheid zal zich ernstig dienen te bezinnen op de grenzen van het toegestane wapengebruik.

Het CDA bepleit een goede, niet éénzijdige, aanpak van de ontwapening.

Het CDA houdt vast aan de kritische verbondenheid van Nederland met de NAVO. Onze defensie blijft gericht op:

- het voorkomen van oorlog;
- het beheersen van crises;
- het beschermen van de democratische en maatschappelijke waarden in onze samenleving.

Afhankelijk van de internationale veiligheidssituatie wordt telkens de omvang van de Nederlandse bijdrage aan de NAVO bepaald, mede in overleg met de NAVO-partners. Een zo goed mogelijke onderlinge taakverdeling tussen de NAVO-landen is nodig. Het CDA wil tenslotte meer éénvormigheid in wapens en nauwere samenwerking bevorderen.

Kiezen voor het CDA

*Het Christen-Democratisch Appèl doet in zijn verkiezings-program 1977/1981 maar weinig beloften. Het CDA heeft wel veel verlangens en vraagt van u misschien méér dan het u biedt. Het vraagt van u vooral een persoonlijke inzet: de wil om te erkennen, dat wij **samen verantwoordelijk** zijn. Dat wij wel degelijk de "hoeder van onze broeders en zusters" zijn.*

Appèl wil zeggen: een beroep doen op iemand. Het CDA doet een beroep op u om te kiezen voor een redelijk en verantwoord program.

Appèl betekent ook: het afroepen van namen, in de verwachting dat men zich "present" meldt.

Het CDA verwacht, dat u zich op 25 mei, als de verkiezingsdag daar is, present zult melden in het stemlokaal. En dat u dan de goede keuze zult maken: het eerste hokje van lijst 1.

christen
democratisch
appèl

CDA1

van agt